JOHN KLEINEN, BERT VAN DER ZWAN, HANS MOORS EN TON VAN ZEELAND (RED). *LEEUW EN DRAAK. VIER EEUWEN NEDERLAND EN VIETNAM.* (AMSTERDAM: BOOM 2007) 270 BLZ., € 16,50.
(LEZERS VAN KLEIO KRIJGEN 5 EURO KORTING, ZIE DE BON IN KLEIO 6)
RIMKO VAN DER MAAR. *WELTERUSTEN MIJNHEER DE PRESIDENT. NEDERLAND EN DE VIETNAMOORLOG 1965-1973.* (AMSTERDAM: BOOM 2007) 294 BLZ., € 19,50.

Pas na de Tweede Wereldoorlog dringt Vietnam de Nederlandse huiskamer binnen. Letterlijk, want de reportages op de televisie over de oorlog in Indochina, hadden een enorme invloed op de snel veranderende Nederlandse samenleving. Vrijwel ieder huishouden had inmiddels een televisie en met maar twee zenders waren de kijkcijfers voor alle programma's enorm. Dus ook van documentaires en informatieve programma's. Zo werd de ellende in de wereld voor het eerst aan iedereen in Nederland zichtbaar gemaakt. En daarmee werden de gezagdragers daar, maar vooral ook hier, ter verantwoording geroepen. Zo werd de oorlog in Vietnam ook een breekijzer in het conflict in Nederland, en de rest van de Westerse wereld, van de naoorlogse generatie van babyboomers met de oudere generatie. De hele ontwikkeling van gezagsgetrouwe naar, zoals het toen heette, geëngageerde journalistiek is goed zichtbaar in de bijdrage over het actualiteitenprogramma *Brandpunt* van de KRO. In de eerste zelfgemaakte reportage van *Brandpunt* in Vietnam kreeg de kijker beelden van het straatleven in Saigon en patrouillerende Amerikanen te zien. Verder bevatte het een verslag van het huwelijk tussen een Amerikaans soldaat en een Vietnamees meisje en interviews met Nederlanders ter plaatse. Alles vanuit het Amerikaanse perspectief: in een reportage over de rijstoogst achter het front is te horen dat de Vietcong alles probeerde te roven wat er te roven viel en dat de Amerikaanse en Zuid-Vietnamese troepen de boeren probeerden te helpen. Het is verbazingwekkend om te zien hoe snel die houding omsloeg. Een paar jaar later was er alleen nog maar kritiek op de Verenigde Staten en het regime in Zuid-Vietnam, het Noord-Vietnamese standpunt werd kritiekloos doorgegeven en het optreden van de Noord-Vietnamezen en de Vietcong zonder kritiek beoordeeld. In een reportage over de Vietcong uit 1969 werd het beeldmateriaal en de tekst van de propagandadienst van de verzetsbeweging integraal overgenomen. De beoordeling van die reportage in de linkse pers was ronduit positief. De journalist informeerde niet meer, hij oordeelde.
Ook in het boek van Rimco van der Maas, die overigens ook een bijdrage leverde aan *Leeuw en Draak*, wordt beschreven hoe het Amerikaanse optreden in Vietnam eerst in brede kring gesteund werd, omdat 'onze bevrijders' in Azië een dam opwierpen tegen de verdere opmars van het communisme. Maar de minister van Buitenlandse Zaken bood de Amerikanen geen troepen aan. En dat was dan weer uit wraak over de Amerikaanse opstelling in het conflict over Nieuw-Guinea met Indonesië. En de CPN was bang dat te veel aandacht voor Vietnam de aandacht voor het Duitse revanchisme – immers ook een Russisch probleem! – zou wegnemen.
De uitzichtloosheid van de strijd met de voortdurende bombardementen op Noord-Vietnam en de media-aandacht daarvoor, maar ook de veranderde maatschappelijke verhoudingen in Nederland, maakten van Vietnam een arm derdewereldland dat slachtoffer was geworden van Amerikaans geweld. Met demonstraties, steunbetuigingen en giften aan Noord-Vietnam (medicamenten en breiwerk) kon men laten merken hoe verontwaardigd men wel niet was over het Amerikaanse optreden. Maar dat werd toch vooral erg gevonden, omdat men daarmee de eigen gezagsdragers kon uitdagen. Die laatsten leerden echter snel. Dus liep in 1973 de top van de KVP schouder aan schouder mee met die van de PvdA en CPN in een grote betoging tegen de Amerikaanse bombardementen op Noord-Vietnam. En daarmee werd Nederland even, bijna eensgezind, het gidsland dat het beste wist hoe de wereld eruit moest zien.

Hans Pols